

підривається авторитет науки та вчених у суспільстві [3].

Сьогодні, коли Україна стала членом Ради Європи, коли робляться рішучі кроки на шляху до інтеграції з європейською спільнотою, відкласти на майбутнє впровадження сучасних біоетичних принципів у дослідництво та лікарську практику неможливо, насамперед тому, що це є однією з найважливіших ознак цивілізованості будь-якої країни. До того ж, країни – виробники лікарських засобів, медичних приладів, апаратів мають керуватися єдиними з країнами-імпортерами уніфікованими критеріями біоетичної експертизи. Тут не повинно бути подвійного стандарту, що, на превеликий жаль, нині інколи трапляється [1].

Успіх цієї важливої справи, без якої неможливо розбудувати цивілізоване суспільство, залежатиме від ініціативи зацікавлених у ній людей. А зацікавленими мають бути всі – науковці, лікарі, діячі сфери охорони здоров'я, керівники наукових установ, зрештою, пацієнти – як хворі, так і здорові люди. Тому що біологічна етика – то справді найважливіший заклик XXI сторіччя, звернений до нового суспільства.

Література

1. Кундієв Ю.І. Біоетика – веління часу // Вісник НАН України. – 2001. – № 11. – С. 11-16.
2. Кундієв Ю.І. Біоетика – ознака цивілізованості // Науковий світ. – 2002. – № 7. – С. 26-27.
3. Полякова Д. Біоетика в Україні: стан та перспективи // Еженедельник Аптека. – 2004. – № 41 (462)

БІОЕТИКА І СВІДОМІСТЬ ОСОБИСТОСТІ

Малаканова Л.В.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Природно, що протягом життя людина формує свою особистість. На початку третього тисячоліття вчені-дослідники зафіксували формування нового типу особистості молодій людині – «Актор». Ці молоді люди розумні, добре знають психологію, потреби інших людей і, потрапляючи в різноманітні життєві ситуації, одягають маски, відповідно до потреб і очікувань оточуючих. Ці молоді люди прагматики, вони роблять лише те, що приносить, на їхню думку, їм користь. Зовнішньо складається враження, що вони успішні люди, бо вони комфортно себе почувають, їх добре скрізь приймають, вони не вступають у конфлікти і часто бувають душею компанії.

Але що ж відбувається насправді? Насправді ці люди живуть у конформному егоцентричному життєвому світі, а це дисгармонія життєвого світу. У них виробляється егоцентрична або конформна життєва позиція. Їх поведінка пристосовницька, подібна до хамелеона, дуже часто такі молоді люди лицеміри, їх можна сміливо назвати безхребетними, бо вони не мають розвиненої самосвідомості і власних ціннісних орієнтацій. Вони

труси, бо бояться бути самі собою, Поступово такі молоді люди настільки нівелюють власну особистість, постійно одягаючи маски, що не можуть самі зрозуміти, які вони є насправді.

Україна встала на шлях незалежного розвитку. Вона хоче бачити своїх молодих громадян активними, свідомими, гармонійно духовно розвиненими, незалежними, тому новий тип молодих людей – «Актор» є проблемою сучасної України.

Саме тому нагальним є питання екології свідомості людини. Сьогодні свідомість молодих людей потребує суттєвої «дезінфекції» і очищення.

У філософських словниках свідомість трактується як найвищий рівень духовної активності людини як соціальної істоти. Часто про людину, яка має високорозвинений рівень свідомості кажуть совітлива. Совість – це категорія етики, що характеризує здатність особистості до морального самоконтролю, здатність формулювати для себе моральні обов'язки, вимагати від себе їх виконання та робити самооцінку власних вчинків, це один із виразів моральної самосвідомості особистості.

Важливо у сучасної молодої людини формувати самосвідомість і совість. Саме вони дозволять формувати гармонійний життєвий світ, у якому людина буде жити в гармонії з собою, з природою, з суспільством і з Космосом.

Сьогодні біоетика відстоює необхідність формування буттєвої позиції особистості, яка передбачає особистісно-ціннісне ставлення до життя, до природи, до оточуючого світу. Ми схилиємося до думки, перевіреної нашою практикою та особистим досвідом, що у молодої людини необхідно формувати позицію життєтворення, бо саме ця позиція дозволяє особистості творчо підходити до творення власного життєвого і оточуючого середовища. Приклад такого життєтворення показав нам В.О. Сухомлинський, який разом з педагогічним колективом і дітьми смітники та неродючі ґрунти перетворив на квітучі сади, хлібні поля та куточки краси.

Що ж означає для особистості жити в гармонії?

Гармонія (в перекладі з грецької – зв'язок, погодження) – категорія філософії, що відображає упорядкованість частин цілого, єдність різноманітності, відповідність форми та змісту об'єкта.

Жити в гармонії з собою – це означає порозуміння між своїми почуттями, розумом і самосвідомістю. Це три опори в людині, які допомагають їй приймати доцільні рішення і продуктивно організовувати власну поведінку. Жити в гармонії з природою – це знайти рівновагу між власною масою, енергією і зовнішнім середовищем. Бо що є людина? Людина – це те, що вона їсть, чим вона дихає і що п'є. Особистість, що прагне жити в гармонії з природою, повинна сама подбати про те, чим вона дихає (яким повітрям), яку воду вона п'є (забруднену чи чисту, мертву чи живу), які продукти вона вживає, наскільки вони відповідають її групі крові (дієта за групою крові). Сьогодні дуже багато людей страждають переїданням, ожирінням, не мають культури вживання їжі.

Гармонія з суспільством полягає в тому, що свої почуття і свій розум особистість повинна співвідносити з Конституцією країни і її закона-

ми. Людина повинна усвідомлювати, що вона є громадянином саме цієї країни, повинна усвідомлювати проблеми і перспективи її розвитку і не гальмувати, а сприяти її розвитку. Сьогодні кожна молода людина повинна зайняти активну громадянську позицію життєтворення, а не чекати, поки хтось для неї усе зробить. На жаль, більшість дітей виховуються батьками, які формують у них споживацьку життєву позицію. Діти залишаються пасивними спостерігачами, чекають благ, не здатні творити власне життя.

Жити в гармонії з Космосом – це означає турбуватися про природу, оточуюче середовище. Виробляти в себе саногенне мислення, позитивні думки і емоції, які будуть насичувати природу і Космос позитивною енергією. Людина повинна усвідомити просту істину – вона не господар природи, вона – її частинка, яка є єдиною недосконалою її складовою, яка може стати для неї руйнівною силою – знищувачем, а може стати ТВОРЦЕМ РАЮ, в якому буде жити ВІЧНО!!!

СТАНОВЛЕННЯ БІОЕТИКИ ЯК НАПРЯМКУ ЕТИЧНОЇ ДУМКИ

Назарко І.С.

Тернопільський НПУ імені Володимира Гнатюка

Нинішня глобальна екологічна криза показала, що природу врятувати не можливо, якщо вбачати в ній лише певні корисні для людини об'єкти, а не розглядати її як суб'єкт безмежної сукупності людських взаємин і моральних зв'язків. Саме такий підхід до сприйняття природи дає можливість усвідомити життя як найвищу цінність у найрізноманітніших його проявах і визначає пріоритети у вихованні людини ХХІ ст.

Ставлення до природи як до суб'єкта розглядає екологічна етика, яка пропонує концепцію моральних взаємовідносин між людьми і природою. Центральне місце в екологічній етиці посідає біологічна етика. Єдиного визначення біоетики на сьогодні немає. Так А. Швейцер вказує, що біоетика “це безмежна відповідальність за все що живе”, а Ю. Кундієв вважає що “це система поглядів, уявлень, норм і оцінок, що регулює поведінку людей з позицій збереження життя на Землі” [1]. З педагогічної точки зору важливим є твердження М. Тофтула, що біоетика “це моральне ставлення людини до рослинного, тваринного світу і до себе як живої істоти” [3].

Свої витоки біоетика починає з далекого минулого. В центрі всіх етичних вчень Стародавнього світу була людина та її моральні аспекти буття. Етика Стародавньої Індії, яка базувалась на принципі, що все живе має душу, вимагала від людини обережного поводження з будь-якими формами життя. Давньокитайська етика вважала людину частиною природи, яка повинна підкорятись її законам. Найвірогіднішим свідченням біоетичних поглядів в етичному мисленні античного суспільства є філософське вчення Давньої Греції. Так Демокрит, а також софісти і стоїки дотримували